

Baik Éva Nagynénje

Doktor Halasy Gyuláné doktor Schischa Klára édesanyám húga, orvos volt. A kép az 1940-es években készült.

Klári iszonyúan vagány, csinos és elegáns nő volt. És nagyon ambiciózus. Már az is, ahogy elérte, hogy orvos legyen abban az időben, amikor az is ritka volt, hogy egy lány leérettségizzen. Pesten praktizált. Szakorvosi képesítést csak a háború után szerezhették. Hogy milyen fantasztikusan feltalálta magát minden veszélyes helyzetben, arról több történetem is van. A legérdekesebb az,

ahogy fivérét kimenekítette Dachauból.

[Schischa Walter, az egyik Schischa fivér az 1930-as években Bécsben élt.] Amikor a nácik végrehajtották az Anschlusst, a házmaster első dolga volt, hogy följelentse mint zsidót. Waltert azonnal elvitték Dachaubá. Klári, a nővére erről valamelyik bécsi ismerőstől telefonon azonnal értesült, és rögtön utazott, hogy kihozza a testvérét.

Reggel nyolc előtt valamivel odaállt a rendőrség elé, ahol már rengeteg ember várta azt, hogy beengedjék. Amikor nyolckor kinyitották a kaput, valahogy úgy helyezkedett, hogy ő volt az első. Végigment a folyosón, és amikor meglátott egy olyan ajtót, amelyiken csak egy név volt kiírva, bekopogott. Elegáns volt és határozott. Az ott ülő tisztviselő megkérdezte, hogy hogy kerül ide, akkor elmondta, mi járatban van. Klári már tudta, hogy Waltert letartóztatták, de azt nem, hogy elvitték-e. Ezt akarta megtudni.

Erre azt mondta neki a tisztviselő, hogy ő valahol ezt megkérdezi, mert ez nem a rendőrség, hanem a Gestapo hatáskörébe tartozik. Jöjjön vissza másnap reggel nyolckor, mintha csak sétálna, ott fog állni egy ór, és az ór majd vagy bólint, vagy nem, amiből tudni fogja, hogy elvitték-e vagy nem. Így Klári megtudta, hogy elvitték, csak még nem tudta, hogy hova.

Elment a bécsi Gestapóhoz, ahol állt egy osztrák rendőr, aki azt mondta: "Az istenért, be ne menjen oda!" Klári persze bement. Nem fogadták nagyon barátságosan, de azért ő elmondta, az iránt akar érdeklődni, hogy a testvérét hova vitték. Elővették a kartotékot, és azonnal megmondták, hogy Dachauban van. Klári megkérdezte, hogy hogyan lehetne onnan kihozni. Erre azt válaszolta az ott ülő gestapós, hogy egy módon: ha vásárol egy jegyet Sanghajba, és azt az ő részére leadja. Sanghajba nem kellett vízum, sokan mentek ki oda, akiknek volt rá pénzük és lehetőségük. Klári megvette a sanghaji vasúti jegyet -- és Waltert kiengedték. Száz napig volt Dachauban, de annyi elég volt ahhoz, hogy csontig lefogyjon. Klári elhozta Pestre, itt egy kicsit föltáplálta, aztán elintézte, hogy kijusson Angliába. Még nem volt háború. 1938 volt.

Klári sokáig nem ment férjhez. Volt egy kis bérelt lakása a Sváb-hegyen. Mint orvos naponta lejárt a városba. Attól kezdve, hogy bejöttek a németek 1944. március tizenkilencedikén, az összes pénzét, ékszerét és papírjait magával hurcolta az orvosi táskájában. Egy szép napon a fogaskerekű fenti állomásán várta őt a ház gondnoka: "Doktornő, az istenért, ne menjen haza, mert a németek elfoglalták a lakását." Erre Klári visszament a városba. Élt egy barátnője a Falk Miksa utca 4. szám alatt, egy elvált asszony egy óriási szép lakásban. Odament, és megkérte, fogadja be. Ő is zsidó volt. Mind a ketten megúszták úgy, hogy se csillagot nem tettek fel, se gettóba nem mentek. Hogy csinálták?

A háború után rögtön férjhez ment doktor Halasy Gyulához, akivel már korábban jó kapcsolatban volt, de hát a férfi keresztény volt, és akkor nem lehetett egy zsidó nővel összeházasodni. Gyula híres ember volt. Az 1924-es párizsi olimpián az agyaggalamblovás aranyérmét nyerte. Nagyon jó házasság lett az övék.

Klári 1970-ben megözvegyült, attól kezdve egyedül élt, minden vasárnap nálunk ebédelt. Nagyon imádtam. Ő volt az én ideálom. Hosszú életet élt tökéletes szellemi frissességben, csak fizikai ereje hagyta el. 1998 decemberében halt meg, harminchat órával a századik születésnapja előtt.

